

Kansalaisuuden muutosten tunnistaminen ja nostaminen yhteiskunnalliseen keskusteluun

Hankkeen nimi ja lyhenne: Tackling biases and bubbles in participation – Kansalaisuuden kuilut ja kuplat (BIBU)

Konsortiojohtaja: Professori Anu Kantola

1. Vaikuttavuustavoite

Tavoitteena on tutkia talouden rakennemuutoksen vaikutuksia kansalaisten poliittiseen osallistumiseen sekä tunnistaa osallistumisen kuiluissa ja kuplissa olevia ryhmiä. Näistä muutoksista nostetaan yhteiskunnallista keskustelua. Talouden rakennemuutos, kaupungistuminen ja maahanmuutto ovat muuttaneet suomalaista yhteiskuntaa. Globalisaation aiheuttamien yhteiskuntamuutosten seurauksena maatalous- ja teollisuusyhteiskunnan suuret luokat ovat väistyneet ja muutoksessa äänestäjät ovat entistä liikkuvampia. Yhä suurempi keskiluokka näyttää koostuvan ammatillisista mikroluokista. Vauras yläluokka saattaa olla irtoamassa muusta yhteiskunnasta, tai yhteiskuntaan voi olla syntymässä uusia tavoilla syrjäytyvä alaluokka. Samalla voi syntyä uusia poliittisia identiteettejä ja ryhmittymiä: globalisaation voittajia ja häviäjiä. Uusia kansalaisten jakolinjoja voi syntyä esimerkiksi kaupunkien ja maaseudun välille tai kaupunkien sisälle, sukupolvien välille, tai maahanmuuttajien ja maassa pidempään asuneiden välille. Rakennemuutos muuttaa myös työelämää, millä voi olla vaikutuksia poliittiseen kansalaisuuteen ja jopa politikoihin eli politiikkaan työnä.

Globaalista muutoksesta huolimatta sen vaikutuksia ei ole tutkittu systemaattisesti suhteessa yhteiskuntamalliin. Aiemmasta tutkimuksesta tiedetään, että kansalaisten poliittiseen osallistumiseen vaikuttavat sekä resurssit että rutiinit. Poliittista päätöksentekoa on pyritty avaamaan avoimen demokratian periaatteiden mukaisesti, ja paine poliitikkoja kohtaan kasvaa erityisesti sosiaalisen median kautta, joka paradoksaalisesti näyttää vahvistavan kuplia. Tämän perusteella on syytä olettaa, että heikompiosaiset ajautuvat osallistumisen kuiluihin, joista heidän äänensä ei kantaudu päätöksentekoon. Julkisessa keskustelussa on myös esitetty, että samanlaiset kansalaiset keskittyvät yhä useammin homogeenisiin kupliin. Epäselvää kuitenkin esimerkiksi on, millä alueilla elinkeinorakenteen muutos, kaupungistuminen ja muuttoliikkeet ovat vaikuttaneet yhteiskunnallisten kuilujen ja kuplien muodostumiseen. Vähemmälle huomiolle ovat myös jääneet ryhmäidentiteetit, kiinnostukset ja sukupolvien väliset dynamiikat. Arvioinnin tueksi tarvitaan poliittisten järjestelmien laaja-alaista tuntemusta ja ymmärrystä globaalissa toimintaympäristössä. Valistunut ja tutkimukseen nojaava julkinen keskustelu on myös toimivan liberaalidemokratian perusta.

2. Mitä ohjelman tavoitetta vaikuttavuuskertomus käsittelee?

Tavoitteena on selvittää, miten ihmisten mahdollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa heitä itseään koskevaan päätöksentekoon ovat muuttuneet. Tarkoituksena on luoda kuva siitä, mikä on suomalaisen demokratian nykytila: miten yhteiskunnan eri ryhmät suhtautuvat demokratiaan ja kokevat saavansa äänensä kuuluviin. Lisäksi tutkimme, miten poliittinen päätöksenteko on muuttunut päättäjien näkökulmasta: millaista on olla poliitikko nyky-yhteiskunnassa ja miten yhteiskunnallinen muutos näkyy päättäjien työssä.

Suomen malli on perustunut yhteiskuntaryhmien kompromisseille. BIBU tutkii, onko niille vielä edellytyksiä ja jos ei, niin miksi kuilut ovat syntyneet. Pyrimme luomaan peruskuvaa demokratian toimivuudesta ja identifioimaan osallistumisen ongelmia ja esteitä ja löytämään keskustelun kautta keinoja, joilla eri ryhmät voisivat ymmärtää toisiaan paremmin ja toimia yhdessä. Tämä vaikuttavuuskertomus keskittyy nimenomaan peruskuvan tuottamiseen ja keskustelun herättämiseen sekä kansalaisten että päättäjien ja demokratian toimijoiden keskuudessa.

3. Keinot

BIBU otti tavoitteeksi kevään 2019 eduskuntavaaleissa äänestysaktiivisuuden nostamisen tutkimuksen pohjalta ja rakensimme aiheesta paljon julkisuudessa olleen kampanjan, koska äänestysaktiivisuus on Suomessa muita Pohjoismaita alhaisempi. Analysoimme vuoden 2015 eduskuntavaalien äänestysdataa ja rakensimme [Vaalinavigaattorin](#) eli policy briefin, jossa

identifioitiin vähän äänestäviä kansalaisryhmiä. Katsaus sai paljon julkista näkyvyyttä. Lisäksi BIBU-tutkijana olleen Hannu Lahtisen väitöskirja nosti esiin luokkataustan äänestämässä.

BIBUn ETLAn johtamassa työpaketissa selviteltiin Suomen alueellista talouskehitystä, tulokehitystä ja poliittisia arvoja viimeisen 20 aikana ja verrattiin Suomea Saksaan ja Italiaan. Tuloksia raportoitettiin maaliskuussa ja kesäkuussa 2018 julkaistuissa ETLAn raportissa ja Helsingin Sanomien vieraskynä-palstalla otsikolla *Suomessa populismi ei kumpua alueiden kehityseroista*. Lisäksi THL tuotti policy briefin 2019 suomalaisten ansiotuloliikkuvuudesta ja ammattiryhmän vaihdoksesta.

Syksyllä BIBU teki Hanna Wassin johdolla laajan kyselytutkimuksen, jolla selvitetään suomalaisten poliittista toimintakykyä, tunteita ja intressejä. Noin 4000 vastaajan kyselyn painotettiin matalan äänestysaktiivisuuden alueille suunnatuilla henkilökohtaisilla haastatteluilla. Lisäksi kyselyyn yhdistettiin Tilastokeskuksessa rekisteripohjaisia taustatietoja muun muassa työmarkkina-aseman ja tulotason kehityksestä. Näin muodostuu kansainvälisestäkin poikkeuksellinen aineisto, jolla voidaan tarkastella vastaajien poliittista kiinnostuneisuutta ja yksilön elämänpolkuja talouden rakennemuutoksissa. Tilastokeskuksen ruuhkan vuoksi saimme kuitenkin kytkettyä rekisteritiedot vasta alkuvuodesta 2020. Keväällä 2020 surveyn pohjalta on valmistunut ensimmäinen äänestäjien ryhmiä analysoiva artikkeli ja policy brief *Neljän kuplan kansa*, joka tulee ulos syksyllä 2020 heti kun korona antaa tilaa mediassa.

BIBU tekee myös laadullista tutkimusta eri yhteiskuntaryhmissä. BIBUn tutkimusryhmä tekee laadullisia haastatteluja noin 15 paikkakunnalla ympäri Suomea ja niissä tutkitaan eri väestöryhmien kokemusta rakennemuutoksessa. Mukana ovat muuttovoittoalueilla hyvätuloiset, keskiluokka, pienituloiset sekä maaseudulla asuvat, teollisuuden työläiset teollisuuspaikkakunnilla sekä kaupunkien maahanmuuttajat. Työryhmän ensimmäiset artikkelit ilmestyivät keväällä 2020 (Lotta Junnilainen, Pekka Tuomainen). Haastattelut keskeytyivät maaliskuussa koronan vuoksi, mutta toukokuussa olemme vähitellen kyenneet aloittamaan haastatteluja uudelleen digitaalisesti. Kuplien tutkimus on kytketty yhteistyöhön kansalaisyhteiskuntaa edustavien sidosryhmien kanssa. BIBU Forumissa kerättiin heiltä näkemyksiä tutkimuksen alkaessa ja seuraava BIBU Forum oli tarkoitus järjestää keväällä 2020 mutta siirtyy nyt eteenpäin koronan vuoksi. Tutkimusta on sparrannut myös BIBUn ohjausryhmä, jossa on edustettuna tärkeimpien sidosryhmien edustajia ja joka on kokoontunut kerran vuodessa. BIBU vuorovaikutustyön tärkeänä tavoitteena onkin lisätä yleistä keskustelua ja ymmärrystä kuplista ja niiden välisistä kuiluista, joten vaikuttavuustyö suuntautuu paljolti BIBU Talksien ja median kautta laajasti sidosryhmille, päättäjille ja kansalaisille.

Tähän mennessä on kuvattu erityisesti yhteiskunnan huipputuloisinta ryhmää ja herätetty keskustelua siitä, onko se irtoamassa yhteiskunnan muista ryhmistä. Anu Kantola ja Hanna Kuusela julkaisivat syksyllä 2019 kirjan *Huipputuloiset* Suomen rikkaimpaan promilleen kuuluvien itseymmärryksestä ja yhteiskunnallisista näkemyksistä. Kirja herätti laajan valtakunnallisen keskustelun. Kirja julkistettiin yhdessä Helsingin Sanomien kanssa ja lukuisten mediaesiintymisten lisäksi Kantola ja Kuusela luennoivat kirjasta ja olivat kirjamesseilla Helsingissä, Turussa ja Jyväskylässä. Huipputuloisista on ilmestynyt myös kaksi journaliartikkelia *Sociology*-lehdessä. Tuorein käsittelee huippujohtajien syvää tarinaa ja on tulossa ulos open accessina. Huipputuloisten herättämän keskustelun innoittamina tehtiin myös tutkimus hyvätuloisten poliittisista näkemyksistä, jossa verrattiin European Social Surveyn vuoden 2019 Suomen aineiston pohjalta eri tuloluokkien näkemyksiä tulonjaosta ja eriarvoisuudesta. Artikkelit tulevat ulos *Yhteiskuntapolitiikka* -lehdessä.

BIBUn tutkijat ovat myös herättäneet tutkimukseen perustuvaa keskustelua suurten kaupunkien pienituloisista ja erityisesti lähiöistä. Syksyllä 2018 järjestettiin BIBU Talk Eeva Luhtakallion ja Maria Mustrannan kirjasta, joka käsittelee demokratiaa suomalaisessa lähiössä. Lotta Junnilainen herätti väitöskirjallaan keskustelua keväällä 2019 lähiöiden pienituloisten asukkaiden kokemuksista. Luhtakallio on ollut puhumassa myös muun muassa puhumassa Helsingin ylipormestari Jan Vapaavuoren asettamassa vuorovaikutuksen neuvottelukunnassa ja Junnilainen pääpuhujana Vantaan kaupunginjohtajien seminaarissa. Lisäksi tutkija Pekka Tuominen on järjestänyt aktiivisesti kulttuuri- ja keskustelutapahtumia Helsingin Kontulassa. Näistä tärkeimpiä ovat olleet toukokuussa 2019 järjestetty BIBU Talk lähiöiden tulevaisuudesta, johon osallistui tutkijoita Helsingistä, Malmöstä ja Pietarista. Asunnottomien yönä järjestettiin Kontulan Sympiksessä asiantuntija- ja

asukaspaneeli asunnottomien arjesta ja joulukuussa yhdessä Diakonissalaitoksen kanssa koko päivän Rauhanpaikat-dialogifestivaali. Tuominen johtaa työryhmää Horizon 2020 COST-hankkeessa, jossa hahmotellaan kaupunkitilan tulevaisuuksia digitaalisten työkalujen avulla.

BIBU Talkseja on kaikkiaan järjestetty runsaasti—yhteensä 20 paikan päällä järjestettyä ja yhdeksän verkkotilaisuutta— ja niissä on ollut mukana sekä BIBUn omia tutkijoita että kansainvälisiä huippututkijoita (<https://bibu.fi/bibu-talks/>). Teemoina on ollut osallistuminen lähiöissä, populismi, politiikan polarisaatio, huippusaajien tarve Suomessa sekä toisaalta julkisen keskustelun aggressiivisuus ja mediassa tuotettu solidaarisuus. Vieraina ovat olleet muun muassa Duke Universityn Chris Bail, Sciences Po -yliopiston Nonna Mayer, LSE:n Mike Savage ja Harvard Business Schoolin William Kerr. Koronan iskiessä keväällä 2020 korvasimme BIBU Talksit yhdessä Helsingin yliopiston Tiedekulman kanssa toteutetuilla striimatuilla ”Poikkeuslinjalla” keskusteluilla. Yhdeksää keskustelua tuotti Hanna Wass, joista neljää myös juonsi, ja niissä oli mukana useita BIBUn tutkijoita sekä interventioita sidosryhmiltä ja muun muassa hallituksen ministereiltä.

BIBUn tutkijat olivat mukana aktiivisesti myös demokratiapoliittisen ohjelman kommentoinnissa lausunnolla perustuslakivaliokunnalle (Markku Jokisipilä ja Hanna Wass) ja osallistuneet Juho Saaren eriarvoisuustyöryhmän alatyöryhmään ”Poliittinen osallistuminen ja digitalisaatio” (Hanna Wass) sekä pitäneet lukuisia alustuksia rakennemuutoksen vaikutuksista mm. eduskunnan, valtiovarainministeriön, Kuntaliiton ja työeläkejärjestöjen vuosiseminaareissa (Anu Kantola). BIBUn teemoista on myös annettu koulutusta Sitran Talouspolitiikan päättäjien kurseilla (Anu Kantola ja Hanna Wass). Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana BIBU vaikutti myös kansainvälisesti useassa tilaisuudessa, esim. Hanna Wassin puheenjohtamat EUPAN Making Trust Sustainable -tilaisuudet syyskuussa ja joulukuussa 2019.

BIBUn teemoja, kuten poliittisen osallistumisen kulttuuri Suomessa, osallistumishankkeiden ongelmista lähiöissä, poliittisten arvojen ja asenteiden muutos alueittain ja poliittisen järjestelmän vaikeuksista tehdä merkittäviä poliittisia uudistuksia on nostettu julkisuuteen esimerkiksi Helsingin Sanomissa tutkijoiden kolumneissa ja puheenvuoroissa (Hanna Wass, Anu Kantola, Tanja Aitamurto, Heikki Hiilamo, Eeva Luhtakallio, Paolo Fornaro, Mika Maliranta ja Lotta Junnilainen). Mona Mannevuon on ollut aktiivinen kolumnisti Yleisradiossa. BIBU-tutkijat ovat myös nostaneet esiin konsortion teemoja, kuten osallistumisen eriarvoistuminen YLEn puoluepuheenjohtajatentissä eduskuntavaalien alla (Wass), kansainvälisten intressien vaikutuksen globaaliin talouteen ja tunteiden ja pätevyyden merkityksestä politiikassa YLEn Poliitikkaradiossa (Hanna Wass, Mika Maliranta ja Isak Vento) ja politiikanteon uudistamisen vaikeudet Poliitikasta.fi-verkkolehdestä (Hanna Wass, Jenni Rinne).

BIBU pyrkii myös lisäämään ymmärrystä poliittisten päättäjien työstä ja tilanteesta tutkimalla päättäjien ”kuplaa”: poliittisten päättäjien työn muutoksia, heidän jaksamistaan ja heihin kohdistuvaa vihapuhetta. Tutkimme kansanedustajien työtä ja sen kuormittavuutta haastatteleamalla kansanedustajia sekä Suomessa että Ruotsissa ja Tanskassa. Mona Mannevuon artikkeli on ilmestymässä European Journal of Cultural and Political Sociology -lehdessä ja Jenni Rinteen, Isak Vennon ja Mannevuon pohjoismainen vertaileva artikkeli on arvioitavana Parliamentary Affairs -lehdessä. Lisäksi Matti Ylönen ja Mona Mannevuon tutkivat pyöröovi-ilmiötä, jossa politiikan sisäpiiristä siirytään vaikuttajaviestintätoimistoihin. Tutkimuksessa on haastateltu 50 alan toimijaa, kartoitettu media-aineistoa ja tehty verkostanalyysi siirtymisistä ja rekrytoinneista. Artikkelin on arvioissa *New Political Economy* -lehdessä ja tekeillä on kotimainen kirja.

Päättäjien työn tutkimusta hyödynnettiin BIBUn kansanedustajakoulutuksessa, joka toteutettiin syys-lokakuussa 2019 uusille kansanedustajille osana paremman päätöksenteon teemaa Markku Jokisipilän johdolla. Koulutus oli suunniteltu yhdessä eduskunnan puhemies Paula Risikon, pääsihteeri Maija Leena Paavolan sekä sisäisen tietopalvelun edustajien kanssa. Koulutus sisälsi neljä 2h tilaisuutta, jotka myös lähettiin suorana netissä. Tallenne on edelleen katsottavissa. Markku Jokisipilän johtama eduskuntatutkimuksen keskus järjesti helmikuussa 2020 Turussa ”Suomen malli murroksessa” -konferenssin, jossa pohdittiin kolmikannan tulevaisuutta, vaikuttajaviestintää ja Eurooppa-politiikkaa. Paikalla oli lähes 200 arvovaltaista edustajaa tutkimuksen, politiikan, työmarkkinajärjestöjen, edunvalvontaorganisaatioiden ja median piiristä.

Lisäksi Mona Mannevuoto tutkii haastatteluilla poliitikkoihin ja Anu Harju ja Anu Kantola journalisteihin kohdistuvaa aggressiota ja pyrkimyksenä on löytää ratkaisumalleja siihen, miten aggression kanssa kannattaa toimia. Mona Mannevuoto oli mukana Oikeusministeriön koordinoimassa Against hate –hankkeen podcastissa, joka käsitteli poliitikkojen kokemaa vihapuhetta. Mukana keskustelemassa olivat myös ex-kansanedustajat Jani Toivola ja Tiina Elovaara (<https://share.transistor.fm/s/2cf5c12f>). Keskustelujen tarkoituksena on lisätä tietoa ilmiöstä ja tukea vihapuheen vastaista työtä tekeviä toimijoita. Mona Mannevuoto julkaisi myös kolumnin poliitikkojen kokemuksista Yleisradiossa 20.1.2020.

4. Havainnot konkreettiset vaikutuksista

BIBU herätti kertaheitolla hyvin vilkkaan ja laajan keskustelun siitä, ovatko yhteiskunnan varakkaimmat ryhmät irtoamassa muusta yhteiskunnasta. Julkistus ja sitä seurannut mediastrategia käynnisti hyvin vilkkaan keskustelun sosiaalisessa mediassa. Julkistustilaisuus striimattiin myös HS:n kautta ja suosioista kertoo se, että lehden sivut kaatuivat. Julkisen keskustelun ykkösaikaseen tarttuivat myös muut mediat ja juttuja oli kymmenittäin. Aiheesta uutisoivat ainakin HS, Iltalehti, MTV Uutiset, Taloussanomien, Yle Uutiset, Kauppalehti, Suomen Kuvalehti, Image, Talouselämä, Uusi Suomi, Kansan Uutiset, Satakunnan kansa, Savon Sanomat, Aamulehti, Kaleva, Kauhajokilehti, Warkauden lehti, Lapin Kansa, Ilkka, Tekniikka & Talous, Svenska Yle, HBL, MeNaiset, Apu, Kotiliesi, Salkunrakentaja, Ylioppilaslehti, Oulun uutiset, Eva-blogi, Soste-blogi, Taloustaito, MustRead. Syntyi itseään ruokkiva positiivinen kierre, jonka seurauksena käytännössä katsoen koko Suomen media valtakunnallisesta paikallistasoon, sanomalehdistä viikko- ja kuukausijulkaisuihin uutisoi aiheesta. Myös Sitra järjesti kirjasta keskustelutilaisuuden. Kirjan perusteella herätellyn keskustelun vaikuttavuudesta voidaan päätellä jotakin, kun kirja nimettiin Tieto Finlandia 2019 ehdokkaaksi. BIBU oli myös esillä, kun konsortion johtaja Anu Kantola sai J V Snellmanin tiedonjulkistamispalkinnon keväällä 2020.

Korona-aikaisen yhteiskunnallisen poikkeustilan analyysissä on hyödynnettyä BIBU-tutkijoiden laajaa osaamista. Eeva Luhtakallio on puhunut yhteiskunnallisesta poikkeustilasta BIBUn tuottamassa Poikkeuslinjalla -podcastissa ja kirjoittanut poikkeustilan yhteiskunnallisesta ja tasa-arvovaikutuksesta MustReadissa. Isak Vento oli asiantuntijana Yle Aamussa analysoimassa hallituksen suunnitelmaa yhteiskunnan avaamisesta.

Tehokkaan mediastrategian myötä BIBU on aiemminkin tehnyt vaikuttavaa julkisuustyötä yhteiskunnan rakennemuutoksesta ja sen demokratiavaikutuksista kansalaisnäkökulmasta. BIBUn kampanja äänestysaktiivisuuden nostamiseksi eduskuntavaaleissa 2019 tavoitti kattavasti suomalaiset Helsingin Sanomien ison artikkelin myötä, jossa BIBUn Vaalinavigaattori-katsauksen pohjalta oli laadittu ammattiryhmien äänestysprosentteja kuvanneen hakukoneen. Myös STT teki aiheesta näyttävän jutun ja aihe levisi lähes 20 lehteen eri puolilla Suomea (mm. Savon Sanomat, Etelä-Suomen Sanomat, Keskisuomalainen, Demokraatti, Suomenmaa, Länsiväylä, Kotimaa, Kirkko ja kaupunki). BIBUn tutkijat pitivät aihetta esillä myös sähköisissä medioissa (mm. YLEN vaalitentti, Aamu-TV, A-Studio, YLE Radio, Svenska YLE, SVT Nyheter, Sveriges Radio Sisuradio, Fuengirola.fi, YLE vaalivalvoijaiset). Aiheesta kirjoitettiin myös HS Vieraskynä. Lisäksi vaalien alla oltiin mukana herättämässä keskustelua mm. hallitusohjelman simulaatiolla *Tutkittu tieto politiikan kuplia puhkomassa – tulevaisuuden päätöksiä* -tapahtumassa (<https://www.helsinki.fi/fi/unitube/video/3cc0d27e-efed-4d9e-ab70-9539def7e5af>), Haasteita hallituksessa -kirjoitussarjalla (<https://politiikasta.fi/haasteita-hallituksesta/>) sekä Sitra Labissa ja Lavaklubilla. Äänestyskäyttäytymisen eriytyminen herätti kiinnostusta ja kampanja onnistui nostamaan aiheen julkiseen keskusteluun varsin näyttävästi, mikä saattoi omalta osaltaan hiukan edesauttaa äänestysaktiivisuuden nousua kahdella prosenttiyksiköllä edellisistä vaaleista 72 prosenttiin. Äänestysaktiivisuus oli korkein eduskuntavaaleissa 30 vuoteen.

Mediastrategian vaikuttavuus on näkynyt aiemmin myös, kun HS otti marraskuussa 2017 pääkirjoituksessaan ”Yhteiskunnan luokkaretket on suurelta osin peruttu” kantaa asiaan lähtökohtanaan BIBU-konsortio. HS Tiede-sivut käsittelivät myös osallistumisen luokkaperustaisuutta BIBU-tutkijat ja konsortio mainiten. BIBU nosti myös marraskuussa 2017 esiin onnistuneesti lähiöiden asemaa demokratiassa ja Helsingin apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri totesi BIBU Talksien seurauksena kirjoittamassaan artikkelissa HS:ssä, että demokratian

kehittäminen lähiöissä tulisi miettiä uusiksi. Keskustelu jatkui monipuolisesti erilaisissa medioissa, esimerkiksi MeNaisten asiantuntijahaastattelu Lotta Junnilaisen kanssa 2020 ja Teollisuusliiton Tekijä-lehteen juttusarjaan ”Mihin katosi duunarin arvo?”. Marraskuussa 2018 medioissa (mm. STT, IS, Demokraatti) julkaistiin puolestaan laajasti poliittisia skandaaleja koskeva tutkimus, jossa tutkittiin poliittisten päättäjien toimintakulttuurin muutoksia. BIBU-tutkija Hannu Lahtisen väitöskirja luokkaeroista äänestyskäyttäytymisessä nousi puheenaiheeksi mm. HS pääkirjoituksen myötä.

BIBU-tutkijoita on haastateltu tai kirjoituksia käytetty lähteinä runsaasti demokratiaan liittyvissä ilmiöissä, esimerkiksi poliitikkojen mahdollisuuksista aktivismiin Yle Aamussa (Eeva Luhtakallio), poliitikkojen kokemasta työuupumuksesta Kauppalehteen ja Ylelle (Mona Mannevu), uusista poliittista liikkeistä Helsingin Sanomissa (Hanna Wass, Hannu Lahtinen ja Isak Vento), yhteiskunnan rakennemuutoksen vaikutuksista demokratiaan Yleisradion A-Studioissa (Anu Kantola), STT:ssä (Anu Kantola), Imagessa (Anu Kantola), Mustreadissa (Anu Kantola), Ylioppilaslehdessä (Anu Kantola) ja Me Naisissa (Anu Kantola) sekä Sitran ja ProComin podcasteissa (Anu Kantola), Yle Radio 1 (Eeva Luhtakallio), Radio Suomessa (Jenni Rinne, Markku Jokisipilä). Paolo Fornaron ja Mika Malirannan HS Vieraskynäkirjoitus sai paljon hyvää huomiota ja palautetta muun muassa Twitterissä. Myös ETLA:n raportti, jossa vertailtiin maiden välisiä eroja sai myönteistä palautetta mediassa (esim. Yle ja Helsingin Sanomat). Kaikki esiintymiset on koottu BIBUn sosiaalisen median kanavien sisällöksi, jotka löytyvät mm. BIBUn verkkosivujen kautta. BIBU on ollut mukana yhteiskunnan päättäjien koulutuksessa. BIBUn teemoja on esitelty SITRAN talouspolitiikan päättäjien kurssilla (10/2017, 5/2018, 10/2018).

BIBUn tietämystä kansalaisuuden eriytymisestä ja osallistumisen mahdollisuuksista on hyödynnetty myös kansallisissa politiikkatoimien valmisteluissa. BIBUn tutkija Markku Jokisipilä on ollut nimettynä oikeusministeriön johtamassa avoimuusrekisterin lainvalmistelutyöryhmässä. Markku Jokisipilä ja Hanna Wass osallistuivat myös aiemmin demokratiapoliittisen ohjelman laatimiseen ja osallistumista Juho Saaren eriarvoisuustyöryhmän ”Poliittinen osallistuminen ja digitalisaatio” -alatyöryhmän kommentointiin. Erityisesti jälkimmäinen voi vielä osoittautua hyvinkin vaikuttavaksi, sillä selvitystä on useamman poliittisen toimijan taholta pidetty vartenotettavana tausta-asiakirjana seuraavan hallitusohjelman laadintaan. BIBUn uusille kansanedustajille järjestämä koulutus ”Kansan valuuttamat – edustunkunta ja kansanedustajat osana Suomen poliittista järjestelmää” tavoitti hyvin kohderyhmän ja neljässä tilaisuudessa oli paikan päällä n. 20 hlö/kerta. Koulutusta katsottiin lisäksi aktiivisesti sekä suorana netissä että tallenteesta. Eduskunnan puhemiehistön ja hallinnon kanssa suunniteltu koulutus on alustavasti sovittu järjestettäväksi uudestaan seuraavien vaalien jälkeen.

5. Tavoiteltu vaikuttavuus ja konsortion saavutukset tällä hetkellä

BIBU tavoittelee tietoon perustuvaa julkista keskustelua tasavertaisesta yhteiskunnasta ja poliittisesta osallistumisesta. Julkisessa keskustelussa tasavertaisuudesta huomio on pitkään ollut palveluiden saatavuudessa ja demokratian tila ja toimivuus on jäänyt taka-alalle. BIBU käynnisti vilkkaan ja laajan keskustelu tasa-arvoisen hyvinvointiyhteiskunnan edellytyksistä syksyllä 2019. BIBUssa pureudutaan seuraavaksi kansalaisten poliittisen toimintakykyyn, tuntemuksiin ja intresseihin analysoimalla kansalaiskyselyä ja nostamalla julkiseen keskusteluun tutkimukseen perustuvia löydöksiä. Samanaikaisesti BIBU jatkaa kansalaisten nk. syvien tarinoiden keräämistä ja analysointia, joista paljastuu, miten ihmiset kokevat asiat ja missä määrin eri kokemuksilla on yhteistä rajapintaa. Kansalaisten syvistä tarinoista järjestetään myös BIBU Talkseja alkuvuodesta 2020 lähtien ja kerrotaan kolumneissa eri lehdissä.

BIBU-konsortiossa tutkimus rakennemuutosten demokratiavaikutuksista on lisännyt tutkijoiden tietämystä ja auttanut muotoilemaan seuraavia työpaketteja, jotka vuorostaan toteuttavat muita rajatumpia vaikuttavuustavoitteita. Konsortion edetessä kumuloituva tieto ja vaikuttavuus muodostavat lopulta konsortion yhteiskunnallisen muutosvoiman, jonka seurauksena Suomen demokratian epävakautta aiheuttavat mekanismit tunnetaan ja niihin on olemassa käytännössä testattuja ratkaisuja. Esimerkiksi konsortion suunnittelemaa demokratiakokeiluja on hiottu rakennemuutoksesta saatujen tietojen perusteella.

6. Tahattomat vaikutukset ja muutokset konsortion toimintatavoissa

BIBU Talksit ovat vetäneet hyvin yleisöä, yli 500 osallistujaa, ja brändi on vakiintunut tarkoittamaan korkeatasoista keskustelutapahtumaa. Konsortion alussa niitä järjestettiin herättämään keskustelua jo olemassa olevan tiedon perusteella. Tutkimustyön edetessä on kuitenkin tärkeää järjestää tilaisuuksia ennen kaikkea omien tutkimustulosten varaan, ja jatkossa keskitymme tähän strategiaan. BIBU-kyselyn analysointi myöhästyi Tilastokeskuksen rekisteritietojen toimituksen viivästymisen takia. Työruuhkan takia Tilastokeskuksen tietojen saaminen kesti noin vuoden, mikä tuli yllätyksenä.

7. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

BIBUn julkaisu alueellisten tuloerojen, työllisyyden ja arvojen muutoksista (Fornaro, Paolo. (2018). *Economic Dynamics and Changes in Values and Attitudes among Finnish Regions: A Descriptive Analysis. ETLA raportit, nr 82.*)

Huipputuloisten ajattelusta, Anu Kantolan ja Hanna Kuuselan kirja *Huipputuloiset* (2019). Lisäksi *Sociology*-lehdessä ilmestynyt artikkeli *Wealth elite moralities: Wealthy entrepreneurs' moral boundaries* (2018) käsittelee tapaa, jolla yrittäjät tekevät rajaa itsensä ja muiden välillä ja samassa lehdessä on mennyt läpi artikkeli *Gloomy at the top: How the wealthiest 0.1% feels about the rest?* (2020) käsittelee yritysjohtajien syvää tarinaa, jossa tunteiden kautta rakennetaan rajaa itsen ja muiden välillä.

Lähiöistä, Lotta Junnilaisen *Social Inclusion*-lehdessä ilmestynyt artikkeli *Place Narratives and the Experience of Class: Comparing Collective Destigmatization Strategies in Two Social Housing Neighborhoods* (2020) tarkastelee pienituloisten asukkaiden erilaisia luokkakokemuksia kahdessa eri lähiössä. Junnilaisen yhdessä Linda Haapajärven ja Jutta Juveniuksen kanssa kirjoittama artikkeli *Hyvä naapuri, hyvä suomalainen – Erontekojen ja kuulumisen käytännöt Helsingin monietnisisillä alueilla* (2020) on hyväksytty julkaistavaksi *Sociologia*-lehdessä ja ilmestyy loppuvuodesta 2020; Pekka Tuomisen artikkeli (2020) *Social Inclusion* -lehdessä käsittelee asuinealueiden stigmatisaation muodostumista ja asukkaiden reaktioita siihen.

Äänestämisen ja koulutuksen yhteydestä, Gidengil, Elisabeth, Tarkiainen, Lasse, Wass, Hanna and Martikainen, Pekka (2019): Turnout and education: Is education proxying for pre-adult experiences within the family? *Political Science Research and Methods* 7(2), 349–365; Kallio, Johanna, Lahtinen, Hannu and Wass, Hanna (2020): A tale of two professions in elections: Party choice among diaconal and social workers. *Diaconia. The Journal for the Study of Christian Social Practice* (forthcoming).

Perheen sosioekonomisen aseman ja äänestämisen välisestä yhteydestä, Lahtinen, Hannu, Erola, Jani and Wass, Hanna (2019): Sibling similarities and the importance of parental socioeconomic position in electoral participation. *Social Forces* (open access at <https://doi.org/10.1093/sf/soz010>); Gidengil, Elisabeth, Lahtinen, Hannu, Wass, Hanna and Erola, Jani (2020): From Generation to Generation: The Role of Grandparents in the Intergenerational Transmission of (Non-)Voting. *Political Research Quarterly* (forthcoming).

Kyselytutkimusten ennustetarkkuudesta sosioekonomisten erojen merkityksestä äänestysaktiivisuudessa, Lahtinen, Hannu, Martikainen, Pekka, Mattila, Mikko, Wass, Hanna and Rapeli, Lauri (2019): Do surveys overestimate or underestimate socioeconomic differences in voter turnout? Evidence from administrative registers. *Public Opinion Quarterly* (forthcoming).; Nemčok, Miroslav and Wass, Hanna. 2020. As Time Goes By, the Same Sentiments Apply? Stability of Voters' Satisfaction with Democracy during the Electoral Cycle in 31 Countries. *Party Politics* (open access at <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1354068820912466>).

Poliittisten päätösten lobbaamisesta, Juho Vesa, Anu Kantola ja Anne Binderkrantz julkaisivat artikkelin lobbaamisesta *Scandinavian Political Studies* -lehdessä (10/2018).

Mediakohuista, Anu Kantola julkaisi *International Journal of Communicationissa* (6/2018) yhdessä Ester Pollackin, Sigurd Allernin ja Mark Orstenin kanssa vertaileva artikkelin poliittisista skandaaleista Pohjoismaissa.

Vaikuttavuuskertomus 2: Pohjoismaisen hyvinvointimallin päivitys

Hankkeen nimi ja lyhenne: Tackling biases and bubbles in participation – Kansalaisuuden kuilut ja kuplat (BIBU)

Konsortiojohtaja: Professori Anu Kantola

1. Vaikuttavuustavoite

BIBUn osavaikuttavuustavoitteena on vahvistaa suomalaista hyvinvointimallia vastaamaan kansalaisten tarpeita ja toiveita. Tarkoituksena on tutkitun tiedon pohjalta virittää julkista keskustelua hyvinvointivaltion ongelmista ja esittää vaihtoehtoja hyvinvointimallin parantamiseksi.

Hyvinvointivaltion on tarkoitus luoda kansalaisille tasavertaiset edellytykset elää ja tehdä omia valintoja. Sotien jälkeen rakennettu suomalainen hyvinvointimalli kehittyi vuosikymmenien mittaan yhdeksi maailman arvostetuimmista yhteiskuntamalleista. Yhteiskuntarakenteen muutoksen ja kansalaisten muuttuneiden preferenssien myötä hyvinvointimallin perusta on kuitenkin muuttunut. Perinteisen luokkajaon korvannut uusi suuri keskiluokka, sen monet mikroluokat ja mahdollinen uusi alaluokka ovat vaikeasti edustettavissa työmarkkinaneuvotteluissa ja hyvinvointivaltion politiikkatoimissa. Kansainvälisesti tiedetään myös viime vuosikymmenien talouskasvun hyödyttäneen eniten yhteiskunnan eliittiä. Missä määrin suomalainen eliitti on kosketuksissa ja ymmärtää muita yhteiskunnan ryhmittymiä? Miten hyvinvointimallia tulisi muuttaa täyttääkseen tehtävänsä muuttuneessa yhteiskunnassa?

BIBUssa tutkitaan, miten eri yhteiskuntaluokat kokevat pohjoismaisen hyvinvointimallin ja missä määrin ryhmittymien välillä on solidaarisuutta. Konsortiossa tutkitaan myös, ketä hyvinvointivaltion politiikka palvelee ja esitetään skenaarioita hyvinvointimallin päivittämiseksi vastaamaan muuttuneita tarpeita. Hyvinvointivaltion vahvistaminen on yksi kulmakivistä BIBUn tavoittelemassa poliittisen osallistumisen vahvistamisessa muuttuneessa suomalaisessa yhteiskunnassa. Pohjoismaisille hyvinvointivaltioille leimallista on ollut solidaarisuus ja tasa-arvon tavoittelu, mikä on ollut omiaan vahvistamaan yhteiskunnallista luottamusta. Pohjoismaisen mallin päivittäminen vastaamaan institutionaaliselta rakenteeltaan nykyisyyttä edistää yhteiskunnallista luottamusta ja siten myös poliittista osallistumista muuttuneessa suomalaisessa yhteiskunnassa.

2. Mitä ohjelman tavoitetta vaikuttavuuskertomus käsittelee?

Tavoite on osa BIBU-konsortion kokonaisvaikuttavuustavoitetta, jonka tarkoituksena on osoittaa hyvinvointivaltion muutoksista johtuvia poliittisen epävakauden syitä ja kehittää uusia ratkaisuja demokratian vahvistamiseksi tulevaisuuden Pohjoismaisessa hyvinvointimallissa. Tutkimalla talouden rakennemuutoksien, kaupungistumisen ja maahanmuuton vaikutuksia poliittiseen osallistumiseen voidaan analysoida demokratian ongelmia muuttuvassa yhteiskunnassa sekä tuottaa ratkaisuehdotuksia että kontribuoida yhteiskunnalliseen keskusteluun suomalaisen demokratian tilasta ja tulevaisuudesta.

3. Keinot

BIBU on käynnistänyt hyvinvointivaltiota koskevan politiikkatoimien tutkimisen, jossa tutkitaan ketä politiikka palvelee. Tutkimuksessa yhdistyvät sosiaalipolitiikan ja politiikan tutkimus, jotka yhdessä kartoittavat tiettävästi ensimmäistä kertaa systemaattisesti hyvinvointivaltion politiikkatoimien vaikutuksia kohderyhmiin.

BIBU on aloittanut valtiovarainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön käyttämän pitkän aikavälin taloudellisen ennustemallin (SOME-makromallin) sekä talouden yleisen tasapainomallin FINAGE kehittämistyön yhdessä Juha Honkatukian ja Peter B. Dixonin (Victoria University, Australia) kanssa. Tavoitteena on yleisen tasapainomallin kehittäminen huomioimaan julkisten palvelujen hyvinvointivaikutukset aluetasolla sekä tuloluokittain. Kehitetty malli mahdollistaa keskustelun terävöittämisen kestävästä hyvinvointivaltiosta, kun hyvinvointivaltion palvelujen hyvinvointivaikutukset huomioidaan taloudessa sekä voidaan testata erilaisten politiikkatoimien pitkän aikavälin vaikutuksia tulonjakoon ja alue-eroihin. Kehitetyn mallin pohjalta on julkaistu ensimmäinen konferenssipaperi GTAP konferenssissa Varsovassa.

BIBU on ollut tiiviissä yhteistyössä STN-TITAn kanssa, joiden yhteistuotteena toteutettiin myös useampi ratkaisukortti Ratkaisuja tieteestä tapahtumaan (Moisio, Saikkonen, Wass) helmikuussa 2019 sekä käytiin näistä keskustelua tapahtuman ratkaisupöydissä (Saikkonen, Wass). BIBU esiintyi myös hyvinvoinnin tulevaisuuden mestarikurssilla maaliskuussa 2019 (Saikkonen). BIBU osallistui myös STN ohjelmien organisoimaan syksyllä 2019 alkaneisiin Saumakohtia-dialogiin eduskuntapuolueiden kanssa.

Osana Suomen hyvinvointivaltion mallin päivitystä BIBU on pyrkinyt määrätietoisesti vahvistamaan hyvinvointivaltion tutkimusinfrastruktuuria. BIBUn tutkijat olivat keskeisessä asemassa ESPANET Nordic Conference järjestämisessä. Towards Resilient Nordic Welfare States -konferenssi maaliskuussa 2019 keräsi Helsingin yliopistolle n. 150 hyvinvointivaltiotutkijaa ja toimi lähtölaukauksena pohjoismaisen hyvinvointitutkimuksen verkoston perustamiseksi. BIBU-tutkija Paula Saikkosen yhdessä kahden muun tutkijan kanssa toimittama kirja The Relational Nordic Welfare State -kirja, jossa Pohjoismaiden hyvinvointivaltion huippututkijat analysoivat hyvinvointivaltion nykytilaa julkaistiin loppuvuodesta 2019 (Edward Elgar). Nordic ESPANet on perustettu ja sen oli tarkoitus järjestää ensimmäinen tutkijaworkshop Oslossa toukokuussa 2020, mutta se jouduttiin perumaan COVID-19 tilanteen takia. Vaihtoehtoisen järjestämistavan tai uuden ajankohdan suunnittelu on tällä hetkellä työn alla.

BIBUn asiantuntemus hyvinvointivaltiosta on korona-aikaan hyödynnetty valtionhallinnossa. Heikki Hiilamo nimettiin Valtioneuvoston kanslian asettamaan 13-jäseniseen tiedepaneeliin, joka pohtii ulospääsyä koronakriisistä tutkitun tiedon avulla. Tiedepaneeli toimii varsinaisen, valtiosihteerin Martti Hetemäen johtaman valmisteluryhmän, tukena.

BIBU osallistui sosiaaliturvan uudistamiseen Sipilän hallituksen aikana TOIMI-hankkeessa (Pasi Moisio projektiryhmässä). BIBUn tutkimusteemaan hyvinvointivaltion uudistamisesta liittyvää asiantuntijuutta on käytetty myös esimerkiksi perustulokokeilun ohjausryhmässä (Pasi Moisio), sosiaaliturvan uudistamiseen liittyvässä lainsäädäntötyössä (Pasi Moisio) sekä julkisen sektorin johtajien koulutustilaisuudessa Finlandia-talolla (Heikki Hiilamo). Selväksi on tullut, että sosiaaliturvan uudistaminen edellyttää pitkäjänteisyyttä päätöksenteossa ja toisaalta vilkasta kansalaiskeskustelua.

Suomen hallituksen vaihduttua on Sanna Marinin hallituskaudella alkanut sosiaaliturvan uudistamistyö parlamentaarisisessa komiteassa, jota johtaa Pasi Moisio. BIBUsta työssä mukana ovat lisäksi Heikki Hiilamo (komitean pysyvä asiantuntijajäsen) ja Paula Saikkonen (komitean asumisen jaoston jäsen). BIBUn demokratiakiihdyttämössä testataan ilmastolain yhteydessä sellaisia malleja, joista myös sosiaaliturvan uudistamisessa saatetaan hyötyä myöhemmässä vaiheessa, kun komitean työssä päästään eteenpäin.

BIBU haki myös näkökulmaa hyvinvointivaltion pitkäjänteiseen kehittämiseen yhteistyöllä PALO-konsortion kanssa Poliitiikan tutkimuksen päivillä työryhmässä Citizenship in Action. Kansalaiskeskustelua on käynnistetty syksyllä tutkimus- ja selvitystiedon pohjalta yhteistyössä joidenkin muiden STN-hankkeiden kanssa (esim. TITA). Isak Vento tutki väitöskirjassaan politiikan toimeenpanoa paikallistasolla hyvinvointivaltiossa. Väitöskirja osoittaa organisoinnista toimeenpanolle aiheutuvia ongelmia mutta myös hyötyjä hyvinvointivaltion monimutkaisessa hallintojärjestelmässä. BIBU tuottaa myös tietoa eläkepolitiikasta kansalaistoiminnan ja yksilön eläkesuunnittelun näkökulmasta. Kathrin Komp-Leukkuinen ja Visa Rantanen ovat kirjoittaneet aiheista kaksi tutkimusartikkelia ja esitelmöineet aiheesta akateemisen maailman lisäksi ETK:n sisäisessä seminaarissa Helsingissä.

BIBU on myös seurannut SOTE-uudistuksen etenemistä pitämällä asiantuntijatyön, esitelmien ja julkaisuiden avulla. Hiilamo osallistui SOTE-keskusteluun muun muassa julkaisemalla vieraskynä-kirjoituksen Helsingin Sanomissa (13.3.19), analyysiartikkelin Yhteiskuntapolitiikka-lehdessä (2/2019) sekä laajan blogin Poliitiikka-fi -verkkolehdestä. Valmisteilla olevassa tutkimuksessa tarkastellaan muun muassa sitä, miten kansalaisten tyytyväisyys terveyspalveluihin muodostuu, miten asiantuntijat ovat vaikuttaneet SOTE-uudistuksen etenemiseen ja miten hyvin uudistus toteuttaa sille asetettuja tavoitteita. BIBU haki vertailukohtaa Suomen SOTE-uudistamiseen myös tutustumalla Tanskan SOTE-uudistukseen (Paula Saikkonen ja Isak Vento). Tanskan hiljattain tekemät uudistukset osoittavat askeleittain tehdyn uudistuksen hyödyt suhteessa isoon kertauudistukseen.

Toukokuussa 2019 BIBUn tutkijat osallistuivat Antti Rinteen johtamiin hallitusneuvotteluihin kutsuttuina asiantuntijoina (kirjalliset ja suulliset kuulemiset: Hiilamo, Moisio, Saikkonen & Vaalavuo) sekä hallitusneuvotteluihin valmistautumisen taustatyöhön sosiaali- ja terveysministeriön työryhmissä.

VM julkaisi raporttisarjassaan 16.5.2019 BIBUn ja CONTRE-hankkeen yhteistyössä toimitetun raportin poliittisesta luottamuksesta Suomessa, jossa kirjoittajina mm. BIBU-tutkijat Hanna Wass, Heikki Hiilamo, Hannu Lahtinen ja Isak Vento. Wass ja Hiilamo osallistuivat hankkeen julkistamistilaisuuden seminaariin. Raportti oli jatkumoa BIBUn, VM:n avoin hallinto -verkoston ja Suomen Akatemian CONTRE-hankkeen yhteistyöstä poliittisesta luottamuksesta hyvinvointiyhteiskunnassa, joka alkoi avoimella keskustelutilaisuudella luottamuksesta hyvinvointiyhteiskunnassa 2018.

4. Havainnot konkreettiset vaikutuksista

BIBUn tutkimusteemat ovat nousseet kiittävästi julkiseen keskusteluun erilaisten sosiaalipolitiikasta käytävillä keskusteluilla kansallisilla areenoilla. BIBU-tutkijoiden kuulemisten myötä myös hallitusneuvotteluissa konsortion keskeiset teemat sosiaaliturvan uudistamisesta nousivat selkeästi esiin hallitusohjelmassa. Erityisesti vaikutukset ovat nähtävissä hallitusohjelman linjauksissa tulevalle sosiaaliturvauudistukselle, jossa tavoitteeksi määriteltiin vaiheittainen uudistaminen ja palvelujen huomioiminen. Lisäksi BIBUn asiantuntemusta on hyödynnetty kansallisen koronakriisin hoidossa.

BIBU osallistui perusturvan uudistamisen ja toimeliaisuuden (TOIMI) hankkeen työhön (Paula Saikkonen, Pasi Moisio), sekä osallistui kirjallisen kuulemisten kautta hallitusneuvotteluihin (Pasi Moisio, Maria Vaalavuo). BIBU on suuria uudistuksia kuten sosiaaliturvauudistusta, käsittelevissä puheenvuoroissaan painottanut niiden selkeää askelluttamista ja tekemistä yhtä vaalikautta pidemmällä ajanjaksolla. Uudistusten tekeminen pidemmällä aikajänteellä näyttäisi olevan ainakin sosiaaliturvan uudistamisessa omaksuttu ajattelutapa, joka keväällä 2020 konkretisoitui valtioneuvoston nimeämään sosiaaliturvakomiteaan, jonka työ jatkuu seuraavalle hallituskaudelle. BIBU lausui myös EU:n vihreän kehityksen ohjelmasta Tulevaisuusvaliokunnassa huhtikuussa 2020.

Sosiaaliturvaa uudistetaan osissa ja toimeentulotuen lainsäädäntöä on tarkoitus korjata jo tällä hallituskaudella. Aiheesta oli Ylen aamutelevisiossa toukokuussa puhumassa Paula Saikkonen ja saman päivän (19.5.) YLEn pääuutislähetyksessä Heikki Hiilamo.

Suomi nosti EU-puheenjohtajuuden teemaksi luottamuksen, jonka valmistelussa VM:n avoin hallinto -verkosto oli keskeisessä asemassa. BIBUn yhdessä CONTRE-hankkeen kanssa järjestämät keskustelutilaisuudet VM:n tiloissa olivat tärkeitä tiedonlähteitä teeman valmistelussa. Valtiovarainministeriön avoin hallinto -verkosto kertoi ymmärtävänsä luottamuksen monimuotoisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä paremmin yhteisen luottamusta käsitelleen keskustelutilaisuuden jälkeen. BIBUn ja CONTRE-hankkeen tuottama luottamusjulkaisu suunniteltiin Suomen alkavan EU-puheenjohtajakauden taustapaperiksi, josta virkamiehet ja poliitikot ammentavat tietoa ja käsitteistöä luottamuksesta, joka on Suomen puheenjohtajakauden teemoja. BIBU-tutkijat (Hanna Wass ja Maria Bäck) ovat puhuneet kahdessa EU-puheenjohtajakauden tilaisuudessa luottamuksesta hyvinvointivaltiossa.

BIBUn tutkijat ovat myös olleet vahvasti edustettuna erilaisissa kansallisissa keskustelutilaisuuksissa. Esimerkiksi BIBU-teemaisessa SuomiAreenan 2018 paneelissa ”Kansalaiset liikkeelle! Valtio aktivointitalkoissa”, jossa puhuvat mm. Markus Jäntti professori, Helsingin yliopisto, VATT, Mika Maliranta tutkimusjohtaja, professori, ETLA, Mona Mannevuoto tutkijatohtori, Turun yliopisto, Salla Vuorikoski toimittaja, Suomen Kuvalehti. Tilaisuuden juonsi BIBU-tutkija Hanna Wass. BIBU-tutkija Eeva Luhtakalliosta tehtiin lisäksi videohaastattelu Porin Suomi Areenan lähiöiden huono-osaisuudesta ja ongelmista ja esitettiin osana aihetta käsittelevää paneelia.

5. Tavoiteltu vaikuttavuus ja konsortion saavutukset tällä hetkellä

BIBU on kerännyt tietoa ja koostanut tilannekuvaa hyvinvointivaltion tilasta ja herätellyt sen perusteella julkista keskustelua sidosryhmäkeskusteluiden ja avointen tilaisuuksien kautta sekä osallistumalla keskusteluun sosiaalisessa mediassa. BIBUn tutkimuksen painopiste siirtyi vähitellen kohti hyvinvointivaltion politiikkatoimien vaikutusten tutkimista. Vuosina 2020-2021 konsortio tutkii mahdollisuuksia ratkaista hyvinvointivaltion ongelmia ja kehittää vaihtoehtoja hyvinvointimallin päivittämiseksi.

BIBU on rakentanut ainutlaatuisen rekisteriaineiston Tilastokeskuksen etäkäyttöympäristöön, jonka avulla selvitetään, miten talouden globalisaatio on vaikuttanut suomalaisten sosieconomiseen asemaan, mielipiteisiin ja äänestyskäyttäytymiseen kuluneen 25 vuoden aikana. Tutkimus väestöryhmittäisten ja alueellisten tuloerojen kehityksestä ja yhteydestä vaalituloksiin on käynnistynyt.

Politiikkasuositukset ovat olleet hyvä tapa tuoda BIBUn tutkimusta päätöksentekoon. BIBU jakoi esimerkiksi hyvin käytäntöjään politiikkasuositusten tekemisestä muille konsortioille STN:n yhteisen policy brief -blogin kautta. Jatkossa BIBU aikoo tehdä politiikkasuosituksia myös ilmiöittäin yhdistelemällä konsortion erilaista tutkimusosaamista. Tähän kutsutaan myös muista konsortioista sopivia tutkijoita. Tällainen voisi olla esimerkiksi politiikkasuositus koskien sosiaaliturvan vastikkeellisuutta. BIBUssa otetaan myös demokratiakihihdyttämöön työn alle sosiaaliturvaan liittyvää kokeilua.

BIBU oli mukana järjestämässä ensimmäistä Nordic ESPAnet-konferenssia Helsingin yliopistossa maaliskuussa. Tavoitteena on vahvistaa pohjoismaista pohjoismaisen hyvinvointivaltion tutkimusta myös jatkossa verkoston yhteistilaisuuksilla.

<https://www.helsinki.fi/en/conferences/towards-resilient-nordic-welfare-states/programme>

6. Tahattomat vaikutukset ja muutokset konsortion toimintatavoissa

Suomen Akatemia avasi keväällä temaattisen erityishaun COVID-19 kriisiä koskien. THL:n BIBU tutkimusryhmä sai rahoitusta kyseisessä haussa tutkimuksessa, jossa käytetään hankkeessa kehitettyä pitkän aikavälin taloudellisen ennustemallia (SOME-mallia) koronakriisin vaikutusten ennusteisiin.

Konsortion alkuaikoina havaittiin myös, että samalla tutkimuskentällä on muita STN-hankkeita, joiden kanssa on ja olisi hyvä tehdä yhteistyötä. Toisaalta pitäisi löytää vähän kuormittavia tehokkaita yhteistyötapoja, jotka nousevat yhteisistä tutkimusteemoista ja toisaalta viestinnän ja vuorovaikutuksen osalta on hyvä tehdä yhteistyötä niin, että tehdään yhteisvoimin koottuja tapahtumia esimerkiksi tulevien eduskuntavaalien alla.

7. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Pohjoismaisen hyvinvointimallin päivitykseen liittyvässä tutkimustoiminnassa on kehitetty alueellinen talouden yleinen tasapainomalli, joka huomioi julkisten palvelujen hyvinvointivaikutukset. Mallilla tehtyä ensimmäistä tutkimusta esitellään kesäkuussa Annual Conferences on Global Economic Analysis konferenssissa Varsovassa.

Osin BIBUn tuella tehty kirjakäsikirjoitus, toimitettu teos: Relational Welfare State: Between Ideology and Utopia, (Hänninen, Lehtelä & Saikkonen) on julkaistu

BIBU tuotti myös yhdessä Suomen Akatemian CONTRE-tutkimushankkeen kanssa julkaisun Poliittinen ja sosiaalinen luottamus. Polut, trendit ja kuilut, jonka Valtiovarainministeriö julkaisi raporttisarjoissaan toukokuussa 2019.

Väitöskirja ”Effects of project organization on public governance: Four case studies in Cohesion policy implementation in Finland” (Isak Vento) osoittaa, miten toimeenpanon organisointi aiheuttaa hyvinvointivaltion monimutkaisessa hallinnollisessa järjestelyssä sekä hyötyjä että haittoja.

Vaikuttavuuskertomus 3:**Osallistumisen kuilujen ja kuplien taklaaminen BIBUn Demokratiakiihdyttämössä**

Hankkeen nimi ja lyhenne: Tackling biases and bubbles in participation – Kansalaisuuden kuilut ja kuplat (BIBU)

Konsortiojohtaja: Professori Anu Kantola

1. Vaikuttavuustavoite

BIBUn osavaikuttavuustavoite on tehdä Suomesta demokratiakiihdyttämö, jossa kehitetään ja testataan ratkaisuja osallisuuden edistämiseksi ja ratkaisuja pyritään myös levittämään muualle maailmaan. Tavoite palvelee BIBUn kokonaistavoitetta tehdä Suomesta toimivampi demokratia ja hyvinvointivaltio. BIBU kehittää ja toimeenpanee yhdessä sidosryhmien kanssa demokratiakokeiluja eri hallinnon tasoilla ja politiikka-alueilla, kuten esim. osallistava budjetointi kaupungeissa ja osallistava lainvalmistelu, ja levittää kokeiluja ja niiden oppeja kiihdyttämön ympärille rakentuvan yhteisön kautta. BIBUn tavoitteena on edistää sidosryhmien (esimerkiksi kunnat ja ministeriöiden lainvalmistelijat) ymmärrystä osallistumisen keinoja tukevista kokeiluista, jotta he voivat toimeenpanna kokeiluja omissa hankkeissaan.

2. Mitä ohjelman tavoitetta vaikuttavuuskertomus käsittelee?

Suomesta pyritään tekemään kansainvälisesti kiinnostava demokratiakiihdyttämö, mikä lisää kansallista osaamista demokratiaa edistävästä osallistumisen käytännöistä ja vahvistaa kuvaa Suomesta kansainvälisenä kärkimaana demokratia- ja hyvinvointivertailuissa.

3. Keinot

BIBU suunnittelee, toimeenpanee, tutkii ja arvioi yhdessä sidosryhmien kanssa demokratiakokeiluja. BIBUn tutkimuksesta kumpuava tieto hyödynnetään kehittämällä yhteistoiminnallisesti julkishallinnon suunnittelema osallistumiskanavia, tuottaen lisäarvoa yhteistyön kaikille osapuolille. BIBU kokoaa näiden kokeilujen opit Demokratiakiihdyttämön verkkosivustolle. Verkkosivusto toimii alustana, jossa on dokumentoituna BIBUn kokeilujen opit ja jossa jaetaan tietoa kiinnostavista osallistumisen kokeiluista kansainvälisesti. Verkkosivustolle tuodaan tietoa muun muassa PALO ja CORE-hankkeiden kokeiluista. Verkkosivustoa kehitetään hankkeen aikana vastaamaan sidosryhmien tarpeisiin siten, että he löytävät sieltä materiaalia, jonka avulla he voivat toteuttaa kokeiluja itse. BIBUn demokratiakokeiluista kerrotaan myös mediassa, jossa pohditaan sekä aiemman tiedon että kokeilujen myötä saadun kokemusten kautta keinojen vaikutuksia. Keväällä 2020 kiihdyttämön sivuille on lisätty uusia kuvauksia erilaisista demokratiakokeiluista tutkimushankkeissa. 3.12.2019 BIBU järjesti yhdessä COREn, PALOn ja ALL-YOUTH -hankkeiden kanssa demokratiakorjaamon, jossa yli 60 demokratian parissa toimivaa tutkijaa ja käytännön toimijaa keskustelemaan demokratian tilasta ja sen korjaamisesta pienryhmissä.

Keväällä 2020 demokratiakiihdyttämössä on toteutettu professori Tanja Aitamurron johdolla yhdistyslain joukkoistamisprojektia ja tutkimusta yhdessä oikeusministeriön kanssa sekä suunniteltu ilmastolain joukkoistamisprojektia ja sovittelujournalisminprojektia yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Lisäksi kiihdyttämö koordinoi demokratiakokeilujen Workbookia, jossa demokratiakokeiluja tekevät STN-hankkeet ALL YOUTH, CORE ja PALO esittelevät BIBUn ohella kokeilujaan. Workbook on yleistajuinen ja tutkimukseen perustuva käsikirja kokeilujen suunnitteluun eri sidosryhmille ja sen on tarkoitus valmistua syksyllä 2020. Tavoitteena on myös, että Workbook syöttää hallituksen demokratiaohjelmaan. Mikko Rask, Titiana Ertiö ja Pekka Tuominen ovat seuranneet tiivistä Helsingin kaupungin OmaStadi-hanketta ja tehneet siitä arviointia. He ovat julkaisseet OmaStadi -väliarvioinnin raportin, ja lopullinen raportti ilmestyy loppuvuodesta. Demokratikorjaamossa Ertiö osallistui yhdessä

Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin tiimin kanssa pyöreän pöydän keskusteluihin. Samana päivänä, BIBUn tutkijat Tuominen ja Ertiö osallistuivat OSBU-juhlaan, jossa kaupungin asiantuntijat, edustajat ja kaupunkilaiset keskustelivat suunnitelmista joita äänestettiin toteuttaviksi. 16.12.2019 Ertiö ja Rask esittelivät väliraportin tuotoksia Omastadi projektiryhmälle, joka valmisteli suunnitelmien toimeenpanoa. 16.1.2020 tutkijaryhmä osallistui Helsingin yliopiston Tieteiden Yöhön poster-esityksellä. 29.1.2020 Rask piti alustuksen osallisuuden arvioinnista Helsingin kaupungin Osallisuuden neuvottelukunnan kokouksessa. 25.2.2020 Ertiö osallistui Sitran työpajaan *Sivullisesta Osalliseksi*, jossa hän sparrasi Helsingin sekä Tuusulan ja Tampereen kaupungit demokratiakokeiluihinsa. 25.2.2020 Rask alusti Urbarian tilaisuudessa osallistuvasta budjetoinnista. 26.2.2020 sekä 4.3.2020 Ertiö ja Tuominen osallistuivat osallistuvan budjetoinnin työpajoihin, jossa kaupunkilaiset yhdessä kaupungin asiantuntijoiden kanssa laativat voittajien toteutus-suunnitelmat. 5.3.2020 Rask ja Ertiö alustivat osallisuuden mittaamisesta ja arvioinnista Helsingin kaupungin sote-työryhmälle. Tutkijatohtori Tuominen on järjestänyt lisäksi etnografisen tutkimuksensa yhteydessä lukuisia Itä-Helsinkiin sijoittuvia tapahtumia, mm. 12.12.2019 Rauhanpaikka-dialogit / Kontula yhteistyössä Diakonissalaitoksen kanssa.

Tutkija Mikko Hautakangas on jatkanut sovittelujournalismin käsitteeseen liittyvää koulutustyötä ja sovittelujournalismin menetelmien käytännön kokeiluja. 5.2.2020 Hautakangas fasilitoi Kallion turvallisuustilannetta ja alueen viranomais- ja järjestötoimijoiden yhteistyötä koskevan dialogin yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen kanssa. HDL:n aloitteesta järjestettiin suljettu dialogi Kalliossa toimivien sosiaalialan toimijoiden ja palvelupisteiden työntekijöiden kanssa, koska alueella koettiin huolta ja kärjistynyttä julkista keskustelua lisääntyneestä turvattomuuden tunteesta. Tapahtuma oli jatkoa joulukuussa Tampereella toteutetuille päihdialoiteille, jotka koettiin hyödyllisinä. 6.2.2020 Hautakangas piti vierailuluennon Centria AMK:ssa, Kokkolassa, International Language Week -tapahtumassa. Centrian Kokkolan toimipisteessä opetetaan mm. viestintää, ja Hautakangas pyydettiin luennoimaan heidän kansainväliselle kieliviikolle vihapuheesta, valeutisista ja sovittelujournalismin mahdollisuuksista vastauksena siihen. Kuulijoina oli toista sataa opiskelijaa sekä vierailevia opettajia eri puolilta Eurooppaa. Hautakangas vieraili Ylen Ykkösen Ykkösaamussa 22.5.2020, keskustelemassa koronauutisoinnista.

Tutkija Kaarina Nikunen johtaa pohjoismaista Datafication, data Inequalities and Data Justice NOS-HS -verkostoa, jonka kolmas työpaja oli määrä järjestää maaliskuun 9.10.2020. Se jouduttiin kuitenkin siirtämään myöhemmäksi COVID-19 tilanteen vuoksi. Verkostoon kuuluu 25 tutkijaa Pohjoismaista ja Britannian, jotka ovat keskittyneet dataistumisen vaikutuksiin. Tutkijaverkoston kautta myös Nikusen, Jenni Hokan ja Ylen yhteistyössä koordinoimaa Reilu Data -hanketta on voitu kehittää edelleen ja esitellä kansainväliselle tiedeyhteisölle. COVID-19 tilanteen vuoksi Jenni Hokan ja Nikusen osallistumiset muutamiin tilaisuuksiin ovat siirtyneet. Nikunen osallistui Helsingin Sanomalehtimiesliiton järjestämään keskustelu 'Tekoäly täällä tänään' 9.1. 2020, paikalla oli noin 100 henkeä. Paneelikeskustelussa käsiteltiin dataistumisen ja tekoälyn vaikutuksia mediakenttään, mediatalouteen ja julkiseen keskusteluun. Mukana monia media-alan vaikuttajia, myös liikenneministeri Timo Harakka.

4. Havainnot konkreettiset vaikutuksista

BIBUn Demokratiakiihdyttämön tapahtumissa on tuotu yhteen ihmisiä eri taustoista ja rakennettu osallistamisesta kiinnostuneiden yhteisöä. Tilaisuuksissa on jaettu kokemuksia ja tarpeita Demokratiakiihdyttämön toiminnan suhteen sekä rakennettu yhdessä käsitystä siitä, miten osallistumisen tapoja voisi parhaiten kehittää. Tältä pohjalta Demokratiakiihdyttämön toimintaa on kehitetty eteenpäin. Demokratiakiihdyttämön tietoa jakava funktio on saanut innostuneen vastaanoton Suomessa ja ulkomailla mm. avoimen hallinnon parissa työskenteleviltä. BIBUn tutkijat ovat myös jalkautuneet eri tilaisuuksiin ja löytäneet uusia sidosryhmiä tätä kautta. BIBU on ollut mukana toimikunnissa tuomassa tietoa käyttöön suoraan

sitä tarvitseville ja kehittänyt työkaluja, kuten Yhteisluomisen tutkan. Vastaanotto on ollut positiivista ja sidosryhmät ovat kertoneet, että tuotettu tieto ja työkalut hyödyttävät heitä.

Yhteisluomisen tutka ja OmaStadin väliarviointi ovat herättäneet kiinnostusta ja niitä on hyödynnetty useissa eri tilaisuuksissa. Pekka Tuomisen yhdessä Kontulan toimijoiden kanssa koordinoimat dialogit, työpajat ja kulttuuritapahtumat ovat nostaneet esiin erityisesti lähiöiden asemaa Helsingissä moninaisilla tavoilla. Sovittelujournalismin toimenpiteet ovat jo nyt tuottaneet useita suoria ja konkreettisia vaikutuksia suomalaisen journalismin piirissä. Reilu data -projektia on esitelty useissa kansainvälisissä konferensseissa ja sidosryhmätilaisuuksissa. Hanke on vaikuttanut tietoisuuteen datafikaation merkityksestä Yleisradion yhtiön sisällä ja kansainvälisessä julkisen palvelun median kentällä, mutta myös laajemmin kansalaisten parissa. Lainsäädännön joukkoistamishankkeet ovat herättäneet sekä sidosryhmien että toisten tutkijoiden kiinnostuksen.

5. Tavoiteltu vaikuttavuus ja konsortion saavutukset tällä hetkellä

BIBU on määrätietoisesti jatkanut työtään kohti tavoitettaan tehdä Suomesta demokratiakiihdyttämö kehittämällä ja kokeilemalla eri osallistumisen keinoja, työkaluja ja rakentamalla yhteisöä osallisuustoiminnasta kiinnostuneille. Sidoryhmät ja yhteistyökumppanit ovat innostuneita tutkijoiden kanssa tehtävästä yhteistoiminnallisesta ohjauksesta ja näkevät siinä selkeää lisäarvoa.

Tulokset ovat olleet rohkaisevia. Hyväksi todetut kokeilut jalkautetaan osaksi suomalaisten kaupunkien kehittämistoimenpiteitä ja keskushallinnon lainvalmistelua. Esimerkiksi BIBU:n yhteydessä toteutettu osallistuvan budjetoinnin arviointi on osoittautunut erityisen vaikuttavaksi. Tästä ovat osoituksena mm. seuraavat seikat: 1) OmaStadin väliarviointi oli virallisena liitteenä Helsingin kaupunginhallituksen kokouksessa, jossa päätettiin osallistuvan budjetoinnin jatkosta. Linjaukset noudattelivat laajasti arvioinnissa tehtyjä suosituksia. 2) Yksi suosituksista oli marginaaliin jäävien ryhmien parempi huomioiminen, jota Helsingin kaupunki lähti edistämään Sitran demokratiakokeilujen kautta. BIBU:n tutkija Mikko Rask rekrytoitiin mukaan arvioimaan mainittua kokeilua. 3) Arvioinnin tueksi kehitetty ”Yhteisluomisen tutka” -mallia on ryhdytty soveltamaan mm. Lahden kaupungissa, myös Seinäjoki ja Oulu ovat osoittaneet siitä kiinnostuksensa. Neuvotteluja käydään myös mainitun mallin soveltamisesta Lissabonin osallistuvan budjetoinnin arvioinnista. 4) BIBU:ssa liikkeelle saatettu tutkimuslinja osallistuvasta budjetoinnista sai jatkoa, kun Mikko Raskin koordioima NordForks-haku sai myönteisen rahoituspäätöksen 25.5.2020 ja 5) ministeriöt ovat kiitelleet BIBUn mukaantuloa usean lakihankkeen joukkoistamis- ja osallistumisprosessiin.

6. Tahattomat vaikutukset ja muutokset konsortion toimintatavoissa

Citizens-ohjelmalla on oikeusministeriön kanssa yhteinen policy brief -julkaisusarja, jossa julkaistaan eri muotoisia policy briefejä ja suunnitteilla on julkaista lyhyesti erilaisia kansalaisosallistumisen muotoja käsittelevä policy brief. Tavoitteena on sovittaa demokratiakiihdyttämön Workbook siten, että se täydentää ja laajentaa OM:n policy briefiä. Jatkossa BIBU pyrkii tekemään myös ilmiölähtöisiä policy briefejä, joissa usean tutkimuksen ja kenties jopa konsortion voimin tehdään politiikkasuosituksia.

7. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Aitamurto, T. (2019) Normative paradoxes in 360° journalism: Contested accuracy and objectivity. *New Media & Society*. 21 (1) 3-19.

Aitamurto, T. and Varma, A. (2018) The Constructive Role of Journalism: Contentious Metadiscourse on Constructive Journalism and Solutions Journalism. *Journalism Practice*. 12(6), 695-713.

Aitamurto, T. and Saldivar, J. (2018) Motivating Participation in Crowdsourced Policymaking: The Interplay of Epistemic and Interactive Aspects. *Proceedings of ACM on Human-Computer Interaction* 1 (2) Article 18. Computer-Supported Collaborative Work and Social Computing. CSCW '18.

Aitamurto, T., Shou, Z., Sakshuwong, S., Saldivar, J., Sadeghi, Y., and Tran, A. (2018) Sense of Presence, Attitude Change, Perspective-Taking and Usability in First-Person Split-Sphere 360° Video. *Proceedings of the 2018 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. CHI '18

Aitamurto, Tanja, Ananny, Mike W Anderson, Chris, Birnbaum, Larry, Diakopoulos Nicholas, Hanson Matilda, Hullman Jessica, Ritchie Nick.(2019) HCI for Accurate, Impartial and Transparent Journalism: Challenges and Solutions. Extended Abstracts of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems. CHI 2019.

Aitamurto, Tanja (2019) Crowdfunding in Journalism. *The International Encyclopedia of Journalism Studies*. Eds. Tim P. Vos and Folker Hanusch. Wiley International.

Goel, A., Krishnaswamy, A. K., Sakshuwong, S., and Aitamurto, T. (2019). Knapsack voting for participatory budgeting. *ACM Transactions on Economics and Computation (TEAC)*, 7(2), 8.

Aitamurto, T., Aymerich-Franch, L., Saldivar, J., Sakshuwong, S., Kircos, C. and Sadeghi Y. (2020) Examining Augmented Reality in Journalism: Sense of Presence, Knowledge Gain and Perceived Authenticity of the Visuals. *International Communication Association (ICA)*. May 2020, Brisbane, Australia.

Aitamurto, T. (2020) The Promises and Perils of the Open Communication Paradigm. In a panel session: Open Data Meets Open Scholarship: Building an Interdisciplinary Research Agenda for Social Change *International Communication Association (ICA)*. May 2020, Brisbane, Australia.

Aitamurto, T., Aragon, P., McInnis, B. and Saldivar, J. (2020) Balancing between sharing and protection: The crowd's perspectives on transparency and privacy in crowdsourced policymaking. *DataJustice 2020: Civic Participation in the Datafied Society*. May 2020, Cardiff, UK.

Andrea Stevenson Won, Tanja Aitamurto, Byungdoo Kim, Sukolsak Sakshuwong, Catherine Kircos, Yasamin Sadeghi: Motivation to Select Point of View in Cinematic Virtual Reality. *VR 2019*: 1233-1234

Chen, K. and Aitamurto, T. (2018) Barriers for Crowd's Impact in Crowdsourced Policymaking: Civic Data Overload and Filter Hierarchy. *International Public Management Journal*

Ertiö, T., Tuominen, P., Rask, M. (2019) Turning Ideas into Proposals: A Case for Blended Participation during the Participatory Budgeting Trial in Helsinki. *EGov-EPart 2019 proceedings* https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-27397-2_2

Gerlander, M., Hautakangas, M., & Ahva, L. (2018). Vuorovaikutuksen jännitteet toimittajan työssä: sovittelujournalismin herättämiä näkökulmia. *Prologi : puheviestinnän vuosikirja*, 2018, 60-71.

Goel, A., Krishnaswamy, A. K., Sakshuwong, S., & Aitamurto, T. (2019). Knapsack voting for participatory budgeting. *ACM Transactions on Economics and Computation (TEAC)*, 7(2), 8.

Hautakangas, Mikko, Vuolanto, Pia & Ylikoski, Matleena (2020): "Sovittelujournalismin keinoin vaikeiden aiheiden kimppuun". Teoksessa Heikkilä, Mari & Tammi, Tuukka (toim.): *Viheliäs tiede - ja muita vaikeita uutisia*. Tampere: Vastapaino.

Nikunen, K. & Hokka, J. (2020) Welfare state values and public service media in the era of datafication. Datafication and Welfare state Special Issue edited by Lina Dencik and Anne Kaun. Global Perspectives Journal

Tuominen, Pekka. (2020). Historical and Spatial Layers of Cultural Intimacy: Urban Transformation of a Stigmatised Suburban Estate on the Periphery of Helsinki. Social Inclusion.

Tuominen, P. (2020). Historical and Spatial Layers of Cultural Intimacy: Urban Transformation of a Stigmatised Suburban Estate on the Periphery of Helsinki. Social Inclusion, 8(1), 34. <https://doi.org/10.17645/si.v8i1.2329>

Yleistajuiset julkaisut

Aitamurto, Tanja. Köyhien systemaattinen kyykyttäminen siirtyi digijärjestelmiin Yhdysvalloissa – nykyajan vaivaistaloon joutuminen altistaa kansalaisen jatkuvalle valvonnalle ja nöyryytykselle. Helsingin Sanomat, 15.5.2018.

Aitamurto, Tanja. Digital Democracy. Haastattelu brittiläisen innovaatioasäitiö Nestan Future Curious -podcast-sarjaan. 19.3.2019., Nesta Podcast. <http://nesta.libsyn.com/digital-democracy>

Aitamurto, Tanja. Radikaali läpinäkyvyys voisi torjua myös Suomessa rehottavaa salailun kulttuuria. 30.4.2019, Kolumni, Helsingin Sanomat

Aitamurto, Tanja. Hallitukselle voisi hankkia matkalipun Amerikkaan, siellä yritykset jo käärivät rahaa vanhenemisesta. 19.3.2019, Kolumni, Helsingin Sanomat

Aitamurto, Tanja. Demokratian kehittäminen vaatii kärsivällisyyttä. 18.12.2019, Kolumni, Helsingin Sanomat.

Aitamurto, Tanja. Digitaalinen suursiivous tuo tasapainon elämään. Kolumni. 29.10.2019. Helsingin Sanomat.

Aitamurto, Tanja. Julkisten varojen panostus koulutukseen on arvovalinta. Kolumni. 17.9.2019. Helsingin Sanomat.

Aitamurto, Tanja. Kuinka kauan kestää, että Suomessa erityisyksiköihin sijoitettuja lapsia hoidetaan lakeja noudattaen? Kolumni. 11.6.2019. Helsingin Sanomat.

Aitamurto, T. 2020 Yhdysvalloissa koronavirus ajaa opiskelijat ja yliopistot taloudelliseen ahdinkoon. Kolumni 21.4. Helsingin Sanomat.

Aitamurto, T. 2020. Tiedon puute vaikeuttaa koronaviruksen torjumista. Kolumni 10.3. Helsingin Sanomat.

Aitamurto, T. 2020 Unelmoijien tulevaisuus on Yhdysvalloissa vaakalaudalla. Kolumni 28.1. Helsingin Sanomat

Rask, M., Ertiö, T. (2019) YHTEISLUOMISEN TUTKA - Malli osallisuustoiminnan kokonaisvaltaiseen arviointiin. BIBU Policy Brief sarja

Rask, M., Ertiö, T., Ahonen, V., Vase, S., Tuominen, P. (2019) - Helsingin kaupungin osallistuvan Osallistuva budjetoinnin väliarviointi OmaStadi 2018–2019. BIBU Policy Brief sarja

Tuominen, Pekka. (2019). Kontula – maine, stigma ja tolkkua lähiössä. Antroblogi. 5.11.2019 <https://antroblogi.fi/2019/11/kontula-maine-stigma-tolkku/>

Tuominen, Pekka. (2019). Etnografinen katsaus Kontulan ostoskeskuksen arvoihin historiallisesti ja tulevaisuudessa. Liite Kontulan ostoskeskuksen ideakilpailuun. Helsingin kaupungin tilaama. Julkaistaan 11.2019.